

Vidaus audito vaidmuo įstaigoje ir klientų lėšų apsauga mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose

---

Spalis, 2022

Renginių ciklas

1	MOKĖJIMO PASLAUGŲ TEIKIMO AKTUALIJOS	SPALIO 25 D.
2	MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGŲ ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMAS	SPALIO 25 D.
3	MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGŲ ATSKAITOMYBĖS AKTUALIJOS IR SĄSKAITŲ ATIDARYMO KREDITO ĮSTAIGOSE IŠŠŪKIAI	SPALIO 27 D.
4	VIDAUS AUDITO VAIDMUO ĮSTAIGOJE IR KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE	SPALIO 27 D.

Turinys

1

VIDAUS AUDITO VAIDMUO ĮSTAIGOJE

2

KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE

Teisės aktų reikalavimai užtikrinti vidaus audito funkcijos vykdymą

Pareiga EPI / MĮ užtikrinti VA funkcijos vykdymą

- ✓ LR Elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 28 str. 6 p.
- ✓ LR Mokėjimo įstaigų įstatymo 22 str. 6 p.
- ✓ LR Finansų įstaigų įstatymo 23 straipsnyje yra įtvirtinta, kad finansų įstaigos vidaus kontrolę turi užtikrinti nepriklausoma ir tinkamai veikianti vidaus audito tarnyba

Detalizuoti reikalavimai

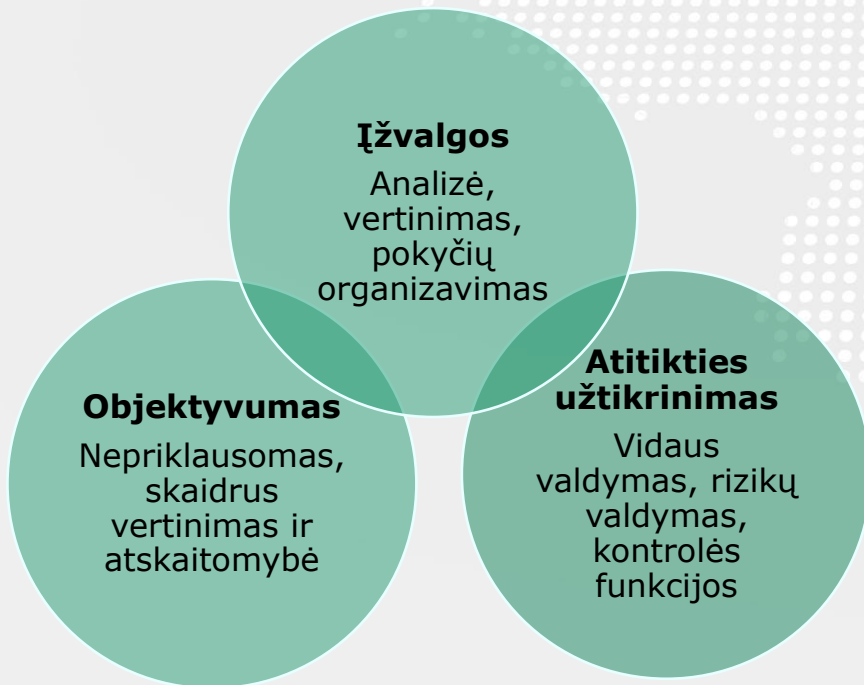
Lietuvos banko valdybos 2020 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 03-106 patvirtintame apraše „Dėl elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“ IV skyriuje (įsigaliojo nuo 2021 m. sausio 1 d.).

Vidaus audito kuriama vertė įstaigai

Vidaus auditas – nepriklausoma, objektyvi užtikrinimo ir konsultavimo veikla, skirta teikti naudą organizacijai ir gerinti jos veiklą.

Vidaus auditas prisideda prie organizacijos tikslų įgyvendinimo, sistemingai ir visapusiškai vertindamas ir padėdamas gerinti organizacijos valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės procesų veiksmingumą.

The Institute of Internal Auditors

- ✓ Aukšta reputacija
- ✓ Procesų efektyvinimas
- ✓ Tvarus augimas
- ✓ Turto apsauga
- ✓ Tobulėjimo palaikymas

Tik tinkamai įdiegta vidaus audito funkcija gali duoti maksimalią naudą

✓ Tinkamas procesas ir procedūrų vykdymas:

✓ Išlaikyti esminiai principai:

! Svarbu:

- ✓ Pažeidus esminius vidaus principus net ir vykdant visas būtinas procedūras, vidaus audito tikslai negali būti maksimaliai pasiekti

Procesai: vidaus auditoriaus paskyrimas

- ✓ Užtikrintas auditoriaus nepriklausomumas:
  - ✓ Sprendimą dėl skyrimo priima (paskiria) Įstaigos priežiūros organas;
  - ✓ Vidaus auditorius EPI / MĮ negali atlikti kitų veiklos funkcijų;
  - ✓ Nesiima vertinti veiklos, už kurią EPI/MĮ buvo atsakingas praėjusį laikotarpį.
- ✓ Neabejotina auditoriaus kompetencija ir profesionalumas:
  - ✓ Turi tinkamą kvalifikaciją / žinias / kompetencijas;

Procesai: vidaus tvarkų reglamentavimas

- ✓ Vidaus audito politika / strategija
  - ✓ Tikslai;
  - ✓ Atsakomybės ir įsipareigojimai (tiek vadovybės, tiek auditoriaus);
  - ✓ Įgyvendinimo būdai: apimtys, sudėtis, esminiai principai;
  - ✓ Vieta organizacijoje;
  - ✓ Vidaus komunikacija / ryšiai su kitais padaliniais.
- ✓ Vidaus audito procedūros:
  - ✓ Vidaus audito procesų detalizavimas:
    - ✓ Vykdyto būdai, datos ir įvykdymo laikotarpiai;
  - ✓ Faktoriai, nulemiantys procesų dažnį;
  - ✓ Dokumentavimo reikalavimai.
- ✓ Kiti vidaus audito dokumentai
  - ✓ Vidaus auditoriaus (-ių) pareigybių aprašymai ar pan.

! Svarbu:

- ✓ Perdavus funkcijos vykdymą išorės paslaugų teikėjams, pareiga užtikrinti, kad visi vidaus auditui taikomi reikalavimai bus vykdomi, lieka Įstaigai.

! Svarbu:

- ✓ Vidaus tvarkos, reglamentuojančios vidaus audito vykdymą, turi būti patvirtintos priežiūros organo sprendimu;
- ✓ Reglamentuotos ir detalizuotos visos būtinos vykdyti procedūros;
- ✓ Vidaus tvarkos periodiškai peržiūrimos ir atnaujinamos.

Procedūrų vykdymas: planavimas

- ✓ Nepriklausomas ir rizika pagrįstas sprendimas:
  - ✓ atsižvelgiant į EPI/MĮ rizikos valdymo sistemą: nustatytus rizikos apetito lygius, būdingiausias rizikas, verslo pobūdį, etc.;
  - ✓ Sprendimo neturi įtakoti vadovybė (galimas konsultavimasis su rizikos valdytojais);
  - ✓ Ilgalaikis / siekiama išlaikyti tęstinumą.
- ✓ Nustatyti prioritetai:
  - ✓ Suderinami poreikiai ir galimybės (galimi papildomi išorinių vertinimų sprendimai);
  - ✓ Įvertinamos svarbiausios sritys, atsižvelgiant į praėjusį laikotarpį audituotas sritis;
  - ✓ Galimybė koreguoti pasikeitus aplinkybėms:
    - ✓ verslo modelio, naujas paslaugas, būdingos rizikos pasikeitimus);
    - ✓ atsisakoma suplanuotų auditų, papildoma naujais ar pan.
- ✓ Dokumentuota ir patvirtinta

! Svarbu:

- ✓ Planuojant užtikrinti auditoriaus sprendimų nepriklausomumą, valdyba ir vadovai negali daryti poveikio;
- ✓ Sudarytą planą ir visus vėlesnius jo pakeitimus turi patvirtinti priežiūros organas.

! Rekomenduojama:

- ✓ Planuoti trijų metų laikotarpiui, taip bus užtikrintas proceso tęstinumas.

Procedūrų vykdymas: atlikimas ir rezultatai

- ✓ Informacijos rinkimas, tikrinimas, vertinimas, etc.:
- ✓ Turi būti sudarytos sąlygos prieigai prie visos būtinos informacijos.
- ✓ Ataskaitos projektas:
  - ✓ Suderinamas su padalinio, kuriame buvo vykdomas auditas, atsakingu darbuotoju.
- ✓ Galutinė ataskaita:
  - ✓ Aiški, objektyvi, konstruktyvi;
  - ✓ nurodyti tikslai, apimtis, išvados, rekomendacijos.

! Svarbu:

- ✓ Laikytis suplanuotų audito terminų nuo proceso pradžios iki ataskaitos pateikimo

Procedūrų vykdymas: rekomendacijų įgyvendinimas

- ✓ Trūkumų pašalinimo planas
  - ✓ Parengiamas atsižvelgiant į audito nustatytus trūkumus ir pateiktas rekomendacijas;
  - ✓ Nustatomos įgyvendinimo datos, atsakingi vykdytojai;
  - ✓ Patvirtina valdymo organai ir vidaus auditorius.

! Svarbu:

- ✓ Maksimaliai įgyvendinti gautas rekomendacijas;
- ✓ Nepagrįstai neatidėti įgyvendinimo terminų.

Procedūrų vykdymas: paskesnė kontrolė (follow-up)

- ✓ Rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną;
- ✓ Jų įvykdymo įvertinimas.

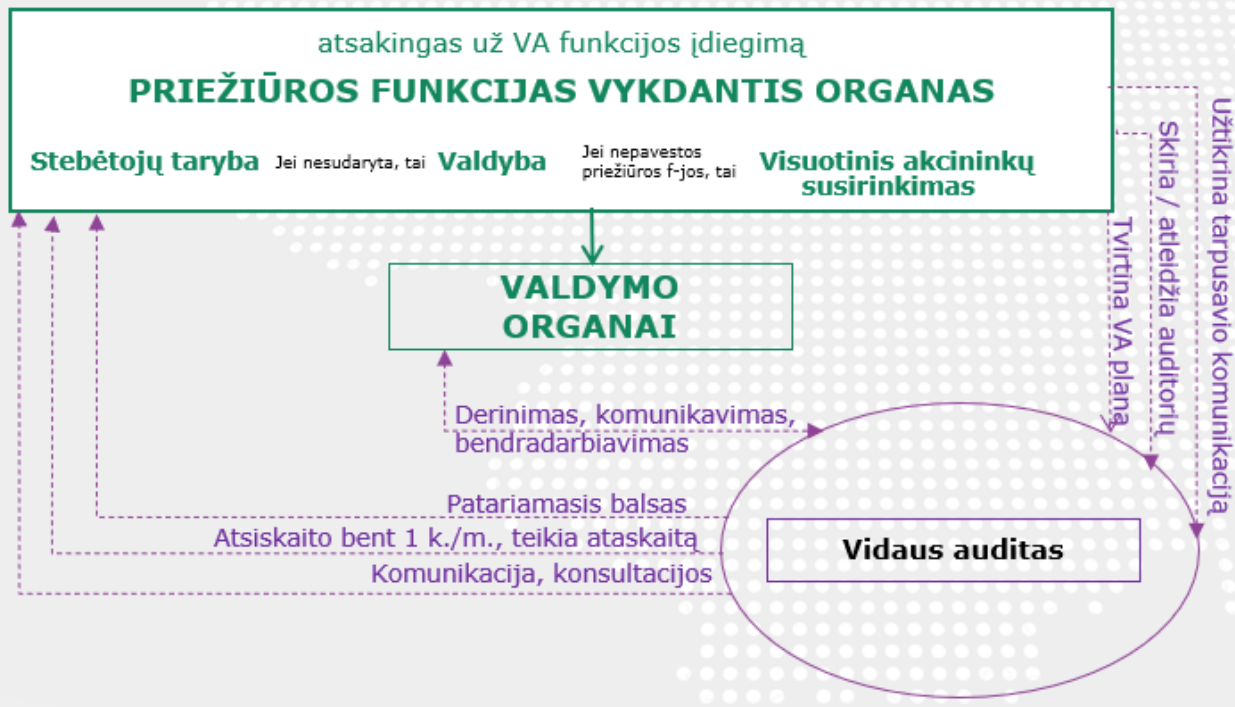
Procedūrų vykdymas: periodinis auditoriaus atsiskaitymas

- ✓ Ataskaita apie įvykdytas užduotis priežiūros organui pateikiama bent kartą metuose;
- ✓ Informatyvus turinys:
  - ✓ Vidaus audito veikla;
  - ✓ Planų įgyvendinimas / neįgyvendinimo priežastys;
  - ✓ Reikšmingiausi audito pastebėjimai;
  - ✓ Stebėseną: rekomendacijų įgyvendinimo progresas;
  - ✓ Kitos reikšmingos aplinkybės / problemos: audito resursų, nepriklausomumo ar pan. klausimai.

! Svarbu:

- ✓ Ataskaita priežiūros organui turi pagelbėti susidaryti nuomonę apie vidaus kontrolės būklę įstaigoje, prisidėti prie sprendimų, susijusių su įstaigos priežiūrine veikla

Komunikacija ir vieta EPI / MĮ

! Svarbu:

- ✓ Vidaus auditorius – nepriklausomas, tačiau ne izoliuotas

! Rekomenduojama:

- ✓ Vidaus auditorius – patariamasis balsas valdymo organų sprendimų priėmimo procesuose

Apibendriname

**Tinkamas vidaus
audito funkcijos
įdiegimas EPI/MĮ**

- ✓ **Tinkamai vykdomų procedūrų visuma:** planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas, kontrolė (*follow-up*), atsiskaitymas;
- ✓ **Išlaikomi pagrindiniai principai:** nepriklausomumas, objektyvumas, profesionalumas;
- ✓ **Tinkamai inkorporuota į organizacinę struktūrą:** nepriklausomas, bet neizoliuotas;
- ✓ **Tinkamas vidaus reglamentavimas:** patvirtinti vidaus dokumentai.

Turinys

1

VIDAUS AUDITO VAIDMUO ĮSTAIGOJE

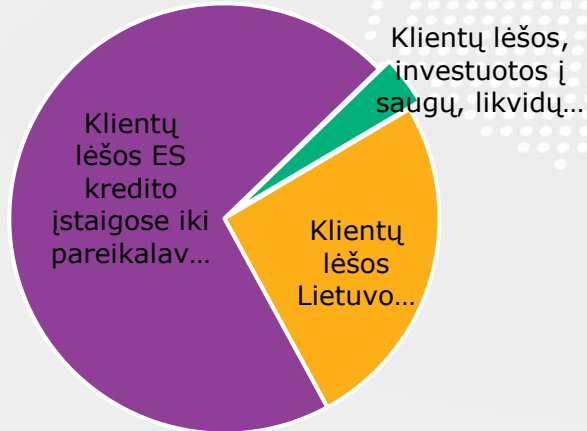
2

KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE

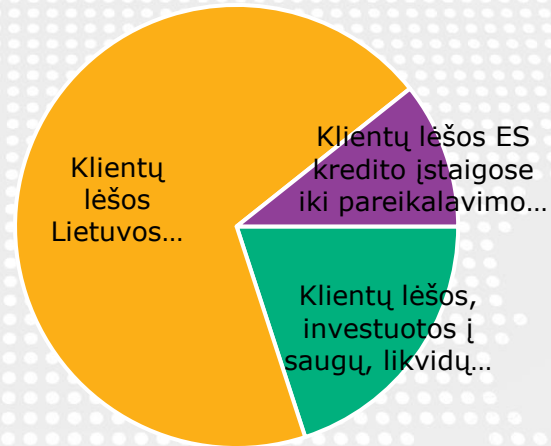
KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO ĮSTAIGOSE IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE

2021-06-30

2022-06-30

- Įstaigos daugiau nei du trečdalius klientų lėšų saugo Lietuvos banke.
- 2022 m. rugsėjo mėn. duomenimis 53 įstaigos turėjo 1 sąskaitą.
- išlieka didelė veiklos tęstinumo rizika dėl alternatyvios klientų lėšų sąskaitos neturėjimo, jei ši vienintelė sąskaita būtų uždaryta kredito įstaigos ar centrinio banko iniciatyva.

KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MOKĖJIMO ĮSTAIGOSE IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGOSE

Teisės aktai, reglamentuojantys klientų lėšų saugojimą

- Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 25 str.;
- Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo 17 str.;
- Elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašas (LBV 2020 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 03-106)

Mokėjimų direktyvos (PSD2) peržiūra

- EBI [nuomone](#) apsaugos reikalavimų aspektus reikėtų toliau plėtoti ir aiškinti, kad būtų užtikrintas suderintas požiūris ES lygmeniu ir užtikrintos vienodos sąlygos įvairiems MPT;
- Išsamiau apibūdinti saugos, likvidaus turta, nustatyti reikalavimus;
- Aiškiai įvardinti, kad klientų lėšų sąskaitos gali būti atidarytos ES leidimą turinčiose kredito įstaigose (įskaitant ES filialus).
- Indėlių draudimo direktyvoje nustatyti, kad EPI/MI klientų lėšos kredito įstaigose patenka į draudžiamų indėlių apimtį;

KLIENTŲ LĒŠŲ APSAUGA MOKĒJIMO ĪSTAIGOSE IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĪSTAIGOSE

2022 m. vasario 17 d. LŪKESČIŲ RAŠTAS

DĒL KLIENTŲ LĒŠŲ APSAUGOS REIKALAVIMŲ. Atkreiptas įstaigų vadovų dėmesys į šiuos aspektus:

1. Vidaus dokumentai, nustatantys klientų lėšų apsaugos procesą ir tokių lėšų apskaitos ir vidaus kontrolės procedūras, privalo būti ne tik patvirtinti, bet ir užtikrinama, kad jais būtų nuolat vadovaujama vykdant licencinę veiklą ir jie reguliariai būtų persvarstomi įstaigos pasirinktu periodiškumu.

2. Nustatyta atvejų, kai įstaigos klientų lėšoms atskirti ir apsaugoti turi atsidariusios tik vieną klientų lėšų saugojimo sąskaitą ir šių lėšų nediversifikuoja, t. y. visas klientų lėšas laiko tik vienoje įstaigoje.

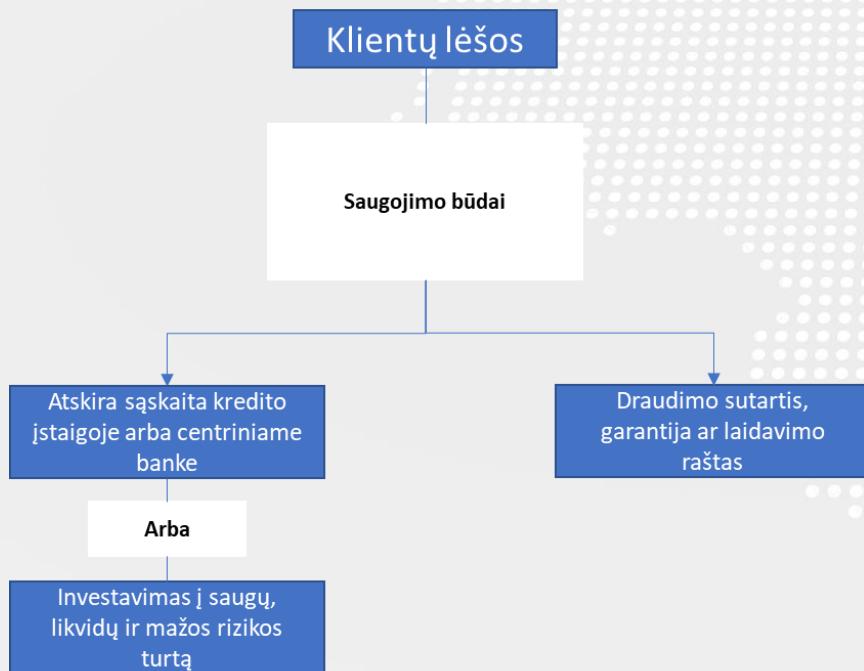

ELEKTRONINIŲ PINIGŲ IR ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGŲ /MOKĖJIMO ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO PAKEITIMAI

- EPEPIĮ 25 str. 1 dalies 1 p. ir MĮĮ 17 str. 1 dalies 1 p. pakeitimai:
- „...sąskaitoje, atidarytoje Lietuvos Respublikos arba kitos valstybės narės kredito įstaigoje (įskaitant **užsienio valstybės kredito įstaigos filialą**, įsteigtą Lietuvos Respublikoje **arba kitoje valstybėje narėje**)...“
- Projektai, Seimo BFK pritarta 2022-09-28)
- Planuojamas įsigaliojimas 2022 m. gruodžio 1 d.

KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGOS BŪDAI

Elektroninių pinigų įstaigos ir mokėjimo įstaigos turi pareigą apsaugoti iš klientų gautas lėšas pasirinktu vienu iš būdų (galima 2 būdų kombinacija):

- 🕒 Gautos lėšos turi būti laikomos atskiroje sąskaitoje ar *investuojamos į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą** ARBA
- 🕒 Apdraudžiant šias lėšas draudimo sutartimi arba gaunant dėl jų garantiją ar laidavimo raštą.

VALDYMO SISTEMOS IR GAUTŲ LĖŠŲ APSAUGOS REIKALAVIMŲ APRAŠAS

- **Klientų lėšų sąskaitos sutarties sąlygos** | Sutarties dėl lėšų saugojimo sąskaitos arba sutarties dėl vertybinių popierių saugojimo sąskaitos atidarymo sąlygose, įskaitant šių sutarčių priedus (arba patvirtinime/susitarime), turi būti įtvirtintos privalomosios sąlygos;
- **Turtas, į kurį galima investuoti kliento lėšas** | Nurodomos nuostatos apibrėžiančios, kas yra laikoma saugiu, likvidžiu ir mažos rizikos turtu, į kurį gali būti investuojamos klientų lėšos;
- **Įstaigos valdymo organo patvirtintos klientų lėšų valdymo procedūros** | Vidaus kontrolės procedūros turi būti nurodyta, kokioms lėšoms, kuris būdas yra taikomas, sutikrinimo procedūros atlikimo periodiškumas;
- **Klientų lėšų apsauga veikiant per tarpininką** | Nustatomi klientų lėšų apsaugos reikalavimai įstaigai veikiant per tarpininką;
- **Nuosavų lėšų laikymo klientų sąskaitoje atvejai (išimtys)** | Nustatomi atvejai, kai laikinai nuosavos lėšos gali būti klientų sąskaitose

KLIENTŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO REIKALAVIMŲ PAGRINDINIAI AKCENTAI

PAGRINDINĖS NUOSTATOS

SVARBŪS AKCENTAI

KLIENTŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO SĄSKAITA

- centriniame banke (t.y. Lietuvos banke arba kitos valstybės narės) ar
- kredito įstaigoje (Lietuvos Respublikos kredito įstaigoje (įskaitant užsienio valstybės kredito įstaigos filialą, įsteigtą Lietuvos Respublikoje), kitos valstybės narės kredito įstaigoje (įskaitant sąskaitą, atidarytą pagal indėlio, išskyrus neatšaukiamą terminuotąjį indėlį, sutartį).

- nuosavos lėšos gali būti laikomos šioje sąskaitoje tam tikrais atvejais, nurodytais aprašo 32 p.
- tačiau nurodytų nuosavų lėšų dydis lėšų saugojimo sąskaitoje turi būti nuolatos vertinamas. Įstaiga turi taikyti vidaus kontrolės procedūras, skirtas elektroninių pinigų turėtojų ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugos reikalavimams užtikrinti

MOKĖJIMO SĄSKAITA

- bet kuriame banke ar el. pinigų/mokėjimo įstaigoje ir skirta tik klientų mokėjimams vykdyti MĮ nustatytais terminais ar
- ta pati lėšų saugojimo sąskaita, jeigu atidaryta įstatymuose nustatytuose kredito įstaigose ir yra įstatyme nustatytos nuostatos.

- vykdomi tik klientų lėšų mokėjimai

MOKĖJIMO PASLAUGOS PER TARPININKĄ

- lėšos laikomos Įstaigos vardu atidarytoje lėšų saugojimo sąskaitoje; užtikrinama saugotinos sumos likutis, informacijos apsikeitimo ir vidaus kontrolės procedūros

- Įstaigai tenka atsakomybė ir kontrolė už tarpininko veiksmus, lėšų apsaugą

MOKĖJIMO PASLAUGOS GRYNAISIAIS

- privalo pervesti klientų lėšas ar atitinkamą nuosavų lėšų sumą ne vėliau kaip kitos darbo dienos pabaigoje į lėšų saugojimo sąskaitą

Mokėjimo sąskaitos paskirtis

LĖŠŲ ATSKYRIMO PRINCIPAS

- Aprašo 30.1. papunktis: įstaiga gali gauti klientų lėšas į lėšų saugojimo (atskirą) sąskaitą arba **kitą įstaigos vardu atidarytą sąskaitą**, skirtą tik klientų mokėjimo operacijoms vykdyti (**mokėjimų sąskaita**).
- Mokėjimo sąskaitose gali būti laikomos tik klientų lėšos, skirtos mokėjimams atlikti
- Mokėjimo sąskaitos gali būti atidarytos:
  - a. kredito įstaigoje ar elektroninių pinigų/mokėjimo įstaigoje ir skirta tik mokėjimams vykdyti Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme nustatytais terminais ar
  - b. įstatymuose nustatytose kredito įstaigose ir yra įstatyme nustatytos nuostatos dėl klientų lėšų nuosavybės (sutampa su lėšų saugojimo sąskaita)

Patikrinimu metu nustatyti reikalavimų pažeidimai ir trūkumai (1/3)

SAUGOTINŲ KLIENTŲ LĖŠŲ LAIKYMAS EPI/MI

- Įstaigos atsidaro klientų lėšų saugojimo sąskaitas kitoje EPI, kuri netiesiogiai laiko kredito įstaigoje klientų lėšų saugojimo sąskaitą kredito įstaigoje. Pvz., Klientų lėšos laikomos VISA, MasterCard pagrindinio dalyvio vardu kredito įstaigoje atidarytoje sąskaitoje. **2022 M. 09 mėn. Paskelbtas [DUK dėl sąskaitos, atidarytos Principal member](#)**

NEPAKANKAMA VIDAUS KONTROLĖ

- Įstaigos pasikliauja IS technologijomis ir pasitaiko, kad dienos pabaigoje neperveda klientų lėšų į saugojimo sąskaitą. Todėl svarbu įstaigoms nusistatyti ir papildomą priežiūrą šioje srityje, kad būtų užtikrinama savalaikė atsakingų asmenų kontrolė. Įstaigos turėtų matyti kasdienį pokytį ir sekti ar klientų lėšos yra tinkamai išvedamos į saugojimo sąskaitą.
- Įstaiga turi saugojimo sąskaitą atidarytą kredito įstaigoje tik viena valiuta (pvz. Eur) ir nenorėdamos patirti konversijos išlaidų (kas vakarą konvertuojant kitą valiutą į Eur ir klientų lėšas pervedant į Eur saugojimo sąskaitą), kita valiuta esančias klientų lėšas dažniausiai saugo kitose EPI atidarytose sąskaitose.
- Įstaiga prieš pradėdant vykdyti licencinę veiklą neturi detalių procedūrų, skirtų klientų lėšų apsaugai, įskaitant lėšų sutikrinimą.

NEPAKANKAMA VIDAUS KONTROLĖ

- Įstaigos kontrolės procedūros atliekamos Įstaigos grupės mastu, tokiu būdu neužtikrinama kontrolės buvimas Įstaigoje ir valdymo sistemos negalima laikyti patikima, kuomet būtina paskirti už kontrolės funkcijas atsakingus asmenis.
- Į bankų sutarčių nuostatas įtraukiama tik dalis klientų lėšų apsaugos privalomų sąlygų arba jos ne visiškai atitinka teisės aktų reikalavimus, ypač ne LR įsteigtų bankų sutarčių atvejais.
- Bankų patvirtinimai dėl sąskaitos statuso klientų lėšoms saugoti gaunami jau pradėjus vykdyti mokėjimus, nors tik nuo patvirtinime nurodytos datos yra laikoma, kad sąskaita (-os) skirta klientų lėšoms saugoti.

LAIKOMOS NUOSAVOS LĖŠOS

- Klientų lėšų saugojimo sąskaitose Įstaiga laiko savo nuosavas lėšas. Įstaigos konstatuoja, kad laiko ten tik komisinius mokesčius, tačiau patikrinimų metu paaiškėja, kad klientų lėšų saugojimo sąskaitoje laikomi ne tik komisiniai (arba komisiniai nėra išvedami periodiškai).

Patikrinimu metu nustatyti reikalavimų pažeidimai ir trūkumai(3/3)

SAUGOTINŲ LĖŠŲ TIKRINIMAS

- Sutikrinimo dokumentuose metu turi būti nurodyta atlikimo data, atlikti sutikrinimo veiksmai, sutikrinimo apskaičiavimo rezultatai.
- Sutikrinimo procedūrose turi būti nurodyta sutikrinimo būdas ir periodiškumas, kuris turėtų vykti bent jau 1 kartą per darbo dieną, sprendimai dėl neatitikimų, procedūros peržiūros periodiškumas (kartą metuose).
- Sutikrinimas turi būti atliekamas vidinių sąskaitų įrašų, bankų sąskaitų ir įsipareigojimų klientams, remiantis praėjusios darbo dienos pabaigoje buvusiais duomenimis (vykdant kasdieninius mokėjimus).
- Įstaiga nėra dokumentavusi priežasčių, kodėl Saugojimo sąskaitoje buvo perviršis/trūkumas, nepateikė įrodymų, kaip įstaiga vertina nuosavų lėšų Saugojimo sąskaitose dydį, kuris turėtų būti pervestas į nuosavų lėšų sąskaitą. Vykdomas procesas nėra nustatytas Įstaigos vidinėse procedūrose.
- Įstaiga neišvesdavo mokėjimo sąskaitos balanse esančių lėšų į saugojimo sąskaitą iki kitos darbo dienos pabaigos.
- Lėšų saugojimo sąskaitoje sutikrinimo periodiškumas (savaitinis ar dar retesnis) kelia klientų lėšų apsaugos reikalavimo nevykdymo riziką.

KLIENTŲ LĖŠŲ AUDITAS

- Metinio audito metu nepasisakoma klientų lėšų atskyrimo klausimu.
- Nėra užtikrintas „4 akių principas“ dėl prieigos prie banko sąskaitų ir mokėjimų atlikimo.
- Nėra užtikrinamas teisių prie banko sąskaitų valdymas: teises turi nebedirbantis asmuo.
- Atskiras auditas reikalingas įstaigai pakeitus veiklos modelį (pradėjus naują veiklą, paslaugą), pasirinkus naują lėšų apsaugos būdą. kuomet tai gali turėti įtakos klientų lėšų apsaugai.

Kylantys praktiniai klausimai, pastebėtos rizikos (1/3)

PAREIGOS SAUGOTI KLIENTO LĖŠAS PABAIGOS MOMENTAS

- Lėšų apsaugos pabaigos momentu galėtų būti laikomas tas momentas, kai elektroninių pinigų įstaiga šiomis lėšomis nebedisponuoja, kitaip tariant jai šios lėšos nebėra prieinamos.
- Įstaiga privalo kiekvienu atveju atlikti individualų vertinimą, remiantis objektyviomis, faktinėmis aplinkybėmis ir pagrįstą įrodymais.

LĖŠŲ LAIKYMO DIVERSIFIKAVI MO RIZIKA

- Ne mažai įstaigų turi tik vieną klientų lėšų sąskaitą, o tai kelia didelę riziką neapsaugoti tinkamai klientų lėšų, jei ši sąskaitą būtų uždaryta kredito įstaigos ar centrinio banko iniciatyva.
- Lietuvos bankas pradėjo vertinti įstaigų pateiktą informaciją, kokių priemonių (pvz., atidaryti kitą sąskaitą, taikyti kitą (draudimo arba garantijos ar laidavimo) klientų lėšų apsaugos būdą) įstaiga ėmėsi arba ketina imtis artimiausiu metu.
- Lietuvos banko CENTROLink sistemoje klientų lėšų sąskaita neturėtų būti vienintelė sąskaita.

Kylantys praktiniai klausimai, pastebėtos rizikos (2/3)

DĖL ATMESTŲ MOKĖJIMŲ

- Kai įstaiga negali įskaityti į gavėjo sąskaitą, ji yra įpareigota nedelsdama, ne vėliau kaip per 2 d. d. grąžinti mokėjimo operacijos sumą mokėtojui (MĮ 51 str. 3 d.).
- Įstaiga yra įpareigota imtis aktyvių veiksmų, įskaitant bendradarbiavimą ir informacijos mokėtojo MPT pateikimą, siekiant, kad mokėjimo operacijos suma būtų grąžinta mokėtojui ir tik išskirtiniais atvejais, esant objektyvioms priežastims dėl kurių mokėjimo operacijos suma negali būti grąžinta mokėtojui, įstaiga galėtų nutraukti mokėjimo grąžinimo ciklą ir priimti mokėjimą.
- Tokiu atveju mokėjimo operacijos lėšas reikėtų pervesti į atskirą įstaigos vidinę sąskaitą, kuriai būtų taikomi tie patys klientų lėšų apsaugos reikalavimai.

LĖŠŲ DRAUDIMO ARBA GARANTIJOS BŪDAS

- Draudžiama ar garantuojama turėtų būti nuo tų pačių rizikų, kaip ir lėšų atskyrimo atveju.
- Draudimo ar garantijos suma turėtų būti ne mažesnė nei atitinkama suma, jeigu būtų pasirinktas lėšų atskyrimo būdas.
- Svarbu yra užtikrinti, kad draudimo įmonė padengtų įstaigos įsipareigojimus klientams pačiai įstaigai negalint vykdyti savo įsipareigojimų klientams, ypač, įstaigos nemokumo atveju ar turint finansinių sunkumų ir pan. Tokie atvejai turėtų būti nurodyti draudimo sutartyje.
- Įstaiga, pasirinkusi šį klientų lėšų apsaugos būdą ir sudarydama draudimo sutartį, privalo užtikrinti pirmiau nurodytų nuostatų įgyvendinimą ir nenutrūkstamą draudimo sutarties galiojimą.

LĖŠŲ DRAUDIMO ARBA GARANTIJOS BŪDAS

- Draudimo išmoka būtų pervedama į Įstaigos turimą atskirą klientų lėšų saugojimo sąskaitą ir šios sąskaitos sutarties sudarymo nuostatose turi būti nurodyta sąskaitos paskirtis, t. y. klientų lėšų saugojimas, aptartas šių lėšų nuosavybės aspektas.
- Kai draudimo sutartyje yra taikoma išskaita, Įstaiga turi užtikrinti, kad ėmėsi teisės aktuose nurodytų priemonių (arba) veiksmų, kad būtų apsaugotos klientų lėšos, atitinkančios išskaitos dydį ir nurodomos šios priemonės (arba) veiksmai.
- Įstaiga privalo patvirtinti, kad: 1) laiduotojas arba garantas visiškai atsako klientams, jeigu įstaiga prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai; 2) laiduotojas arba garantas neturi teisės atsakyti tenkinti klientų reikalavimo.

LĖŠŲ DRAUDIMO ARBA GARANTIJOS BŪDAS

- Garantijos panaudojimo atveju garantuojama suma būtų pervedama į įstaigos turimą sąskaitą, skirtą klientų apsaugai. Šios sąskaitos sutarties sudarymo nuostatose turi būti nurodyta sąskaitos paskirtis, t. y. klientų lėšų saugojimas, aptarti šių lėšų nuosavybės ir pinigų išmokėjimo garantijos naudos gavėjams aspektai, nustatytos šalių teisės ir pareigos ir pan.
- Pati įstaiga negalėtų būti galutiniu garantijos naudos gavėju.
- Garantijos rašto nuostatose neturėtų būti nustatyta sąlygų, ribojančių klientų lėšų apsaugą.
- Įstaiga, pasirinkusi šį klientų lėšų apsaugos būdą, privalo užtikrinti nenutrūkstamą garantijos galiojimą.

Ačiū!

